

Наставно-научном Већу Филозофског факултета у Београду
Одељењу за историју Филозофског факултета

Београд, 11. јуни 2012.

Реферат о оцени магистарског рада *Александра Милановића "Византијска црква у VII веку"*

Студент постдипломских студија Александар Милановић поднео је магистарски рад под називом "Византијска црква VII веку", који се састоји од 204 странице текста са пратећим фуснотама и списком скраћеница на крају рада.

На седници Наставно-научног Већа Филозофског факултета одржаној 29. марта 2012. године у Комисију за оцену магистарског рада одређени су проф. др Радивој Радић, проф. др Милош Антоновић и проф. др Влада Станковић, који подносе следећи Реферат о наведеном магистарском раду:

Византијски VII век представља специфичан проблем за истраживаче историје дуговеког царства првенствено због готово потпуног недостатка савремених извора и оскудности других савремених, али и познијих података који би могли послужити као ослонац за детаљнију и поузданију анализу бурних догађаја и процеса, који су се током трајања овог столећа одиграли. Ова околност постаје посебно проблематична када се покушају анализирати разнородни догађаји који су на различите начине потресали византијску цркву у ово доба и разумети околности које су довеле до суштинске промене карактера како саме цариградске патријаршије – и њеног односа према суфраганима, царској власти и другим црквеним средиштима – тако и читаве организације хришћанске цркве, суочене на истоку са верски и политички новим супарницима, а на западу се налазећи пред искушењима непосредне и апсолутне послушности и потчињености Цариграду, коју су византијски цареви у ово време са посебном снагом захтевали.

Од посебне су, стога, важности за свако истраживање феномена из овог периода и анализу еволуције кроз коју је византијска црква прошла чврсто

одређена и научно заснована методологија, јасно предочена и објашњена на самом почетку приступања комплексним проблемима који се изучавају. У магистарском раду Александра Милановића таквог објашњења, нажалост недостаје, и у овој околности се крију и други недостаци рада, који упркос његовом обиму, сложености проучаваних тема и на појединим местима добро сагледаних проблема, кваре општи утисак о квалитету рада и његовим достигнућима. Неки од кључних недостатака ће бити наведени у даљем тексту реферата, док ће сама усмена одбрана рада бити прилика да се они мање важни истакну и детаљније расправе.

Структура магистарског рада "Византијска црква у VII веку" указује на комплексну тематику коју обрађује, садржавајући следеће основне целине: Извори за византијску историју VII века (1-8); Уводни део: Хришћанство рановизантијског периода (8-41); Општи део: Историјски токови VII века (41-124); Посебни део: људи, догађаји и процеси (124-193) и Закључак (124-193).

Иако је структура рада добро осмишљена, одражавајући тежину теме, која се у подједнакој мери крије у карактеру расположивих извора и одговарајуће литературе и у самим историјским проблема и феноменима које проучава, одређена несразмера у којој исувише места заузимају општи, уводни делови рада у којима се најчешће препричавају постојећа мишљења из библиографије доводи у несклад читаву композицију рада и квари утисак о његовој вредности. У овом смислу посебно су упадљиве две централне целине ("Уводни део" и "Општи део"), који сачињавају знатно више од половине читавог рада, док се у њима пажња аутора у исувише великој мери посвећује или проблемима из претходних векова рановизантијске историје, или чистој политичкој историји, чији се ток догађаја некад прати до детаља који ни на који начин нису непосредно повезани са темом. Један од основних недостатак у овом смислу јесте одсуство било каквог покушаја да се сам термин *византијска црква* из наслова рада ближе одреди и протумачи, иако је он управо у овом периоду

доживео значајне промене, постављајући основе за познији развој цариградске патријаршије и њену улогу у византијској историји.

Много су боље укомпоноване две завршне целине које обрађују најважније догађаје из духовне и црквене историје VII века, указујући на способност аутора да сагледа и разуме најважније догађаје проблематике коју обрађује. Оне указују да, упркос раније наведеним недостацима – који једним делом потичу и из комплексности теме и особина најважније литературе – рад заслужује додатну пажњу, а кандидат прилику да своје ставове, закључке и проблеме са којима се суочавао детаљније образложи. Стога смо слободни да предложимо Наставно-научном Већу Филозофског факултета да кандидату Александру Милановићу дозволи усмену одбрану магистарског рада "Византијска црква у VII веку".

Чланови Комисије за оцену и одбрану магистарског рада :

проф. др Радивој Радић

проф. др Милош Антоновић

проф. др Влада Станковић,
ментор и писац реферата